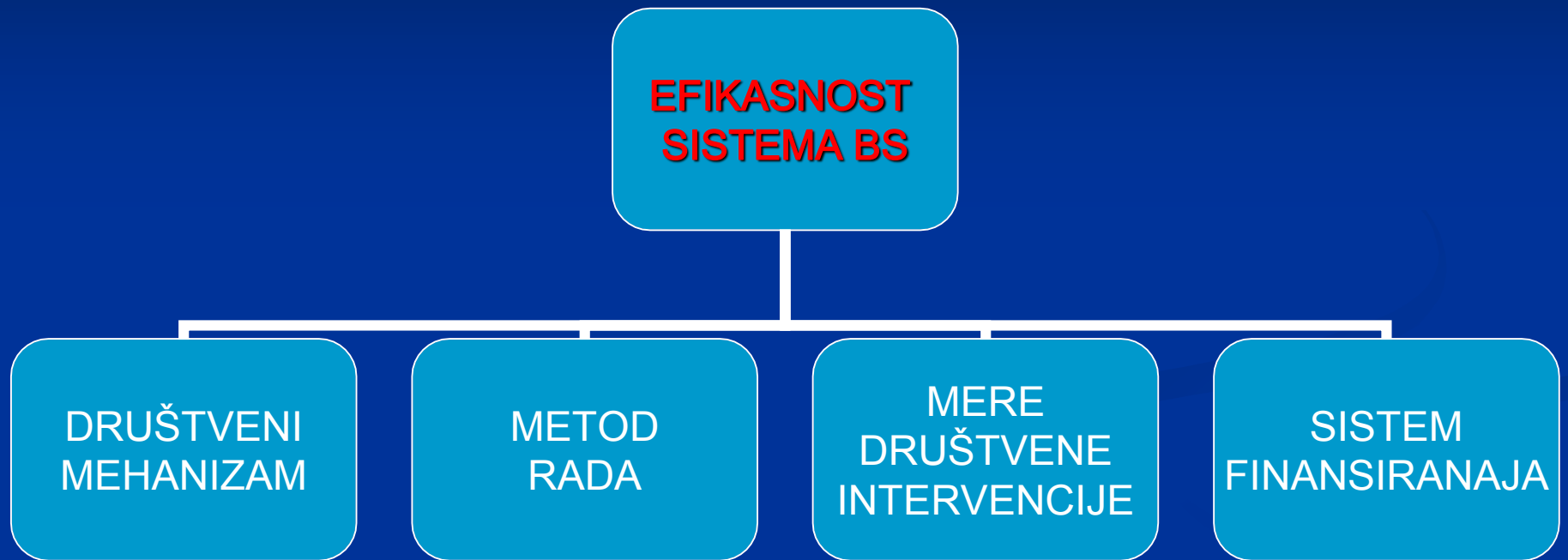

STRATEGIJA I TAKTIKA SPREČAVANJA SAOBRAĆAJNIH NEZGODA

Strategija i taktika sprečavanja saobraćajnih nezgoda mora da se **zasniva na naučnim fenomenološkim i etiološkim saznanijima**, odnosno na analizi objektivnih zakonitosti nastanka ovih pojava. Na ovakav način **uklanjaju se uzroci nastajanja SN i suzbijaju procesi i pojave koje leže u njihovoj osnovi**, kao i faktore koji ih hrane.

UPRAVLJANJE BEZBEDNOŠĆU SAOBRAĆAJA

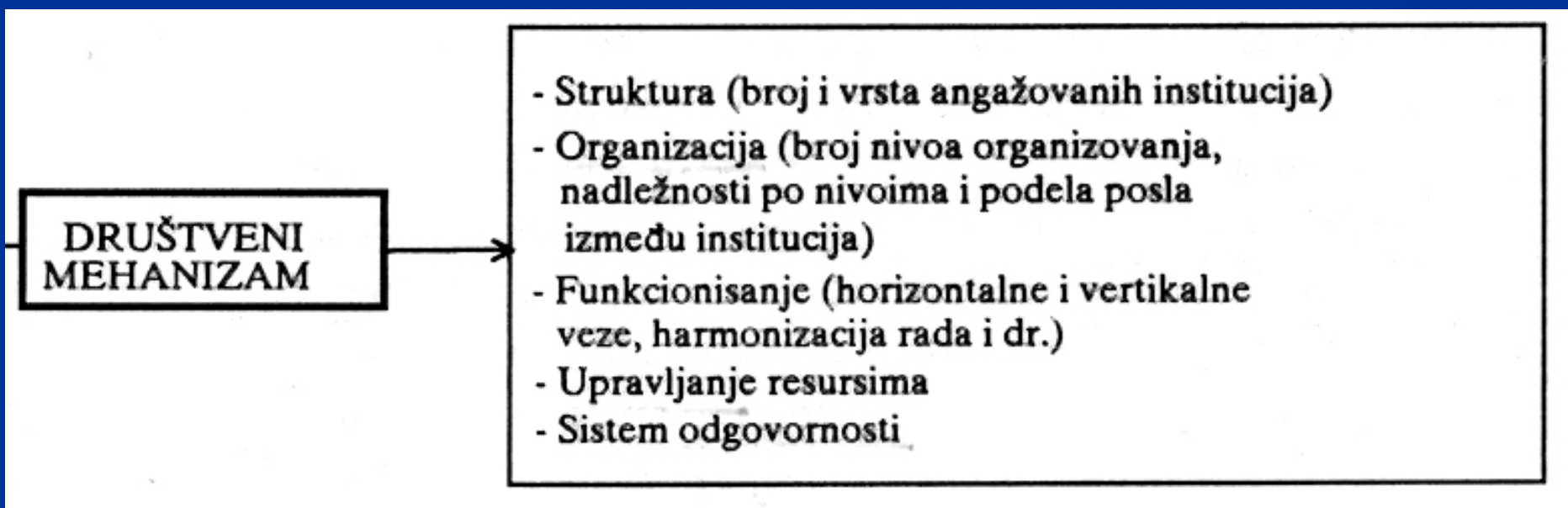
SISTEM BEZBEDNOST SAOBRAĆAJA

DRUŠTVENI MEHANIZAM U OBLASTI BEZBEDNOST SAOBRAĆAJA

Da bi društvo moglo uspešno da kontroliše negativne pojave u saobraćaju i da efikasno upravlja sistemom bezbednosti, ono mora, pre svega, osposobiti društveni mehanizam preko koga će moći efikasno da reaguje.

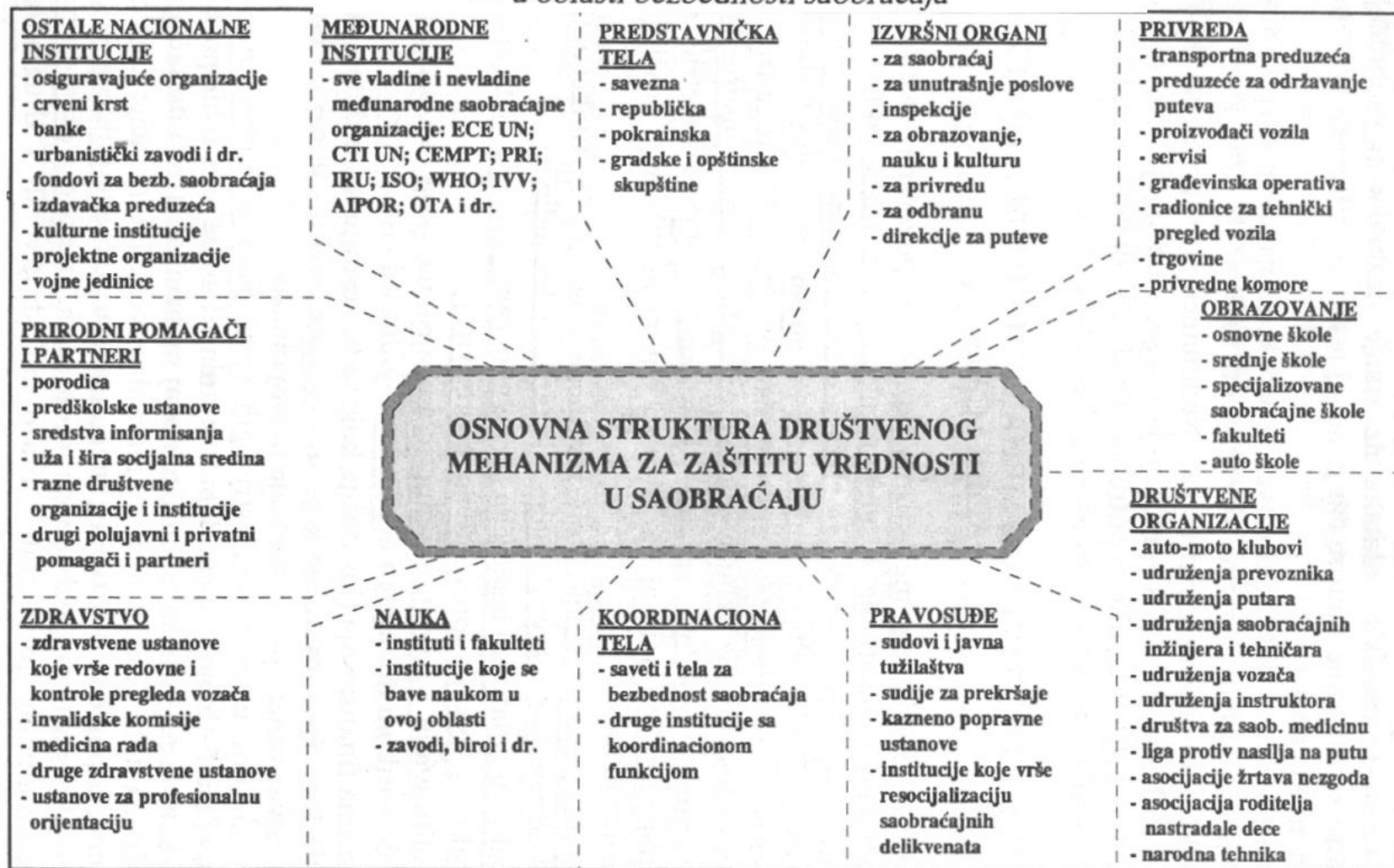
Osnovne komponente društvenog mehanizama prikazane su na sledećoj šemi.

STRUKTURA (sastav) DRUŠTVENOG MEHANIZAM U OBLASTI BEZBEDNOST SAOBRAĆAJA

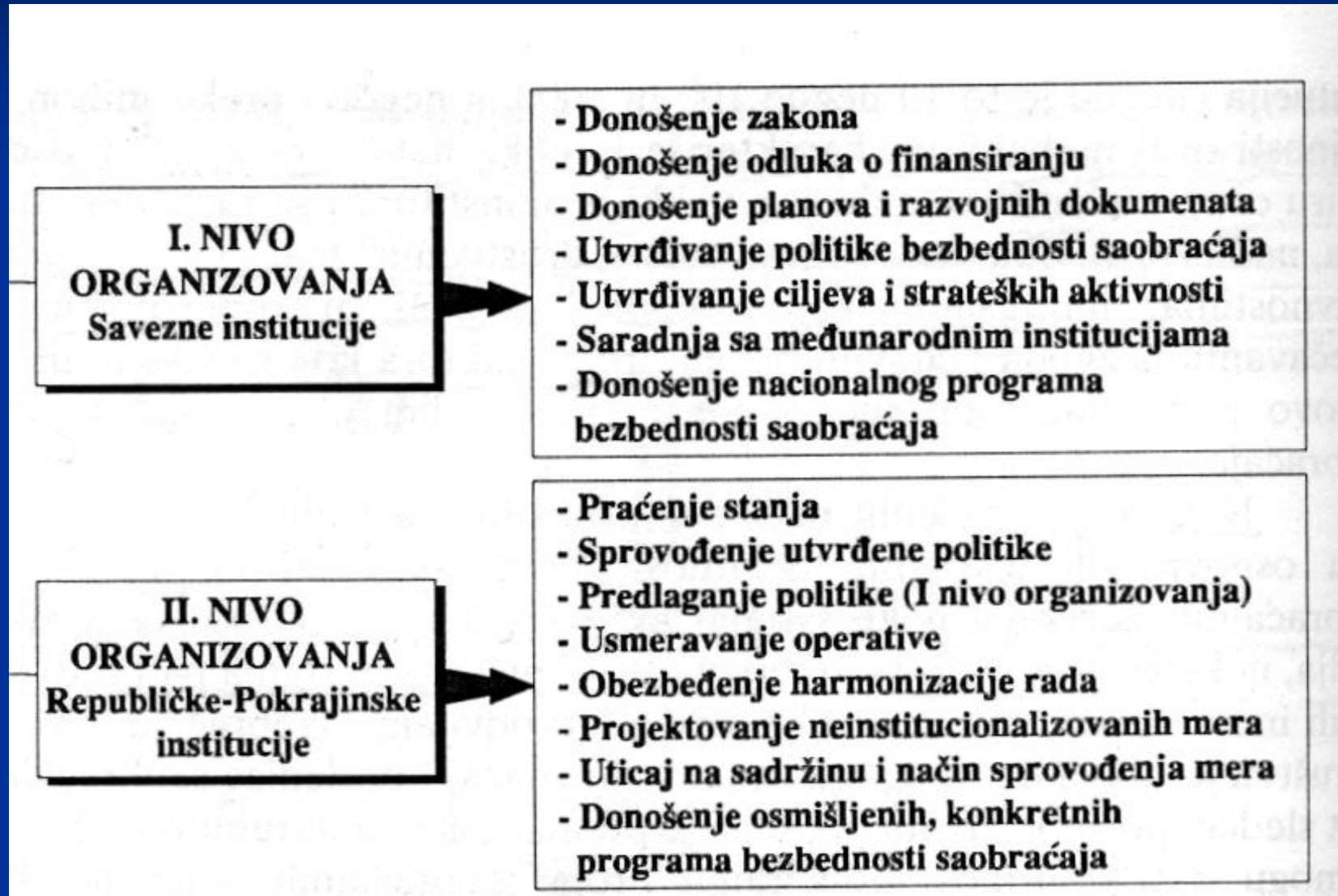
Polazna osnova efikasno funkcionisanje sistema bezbednosti saobraćaja jeste broj i vrsta institucija i subjekata koji su uključeni u taj sistem. Odnos bogate i siromašne str.

Slika 4.3. Sema cenovne strukture društvenog mehanizma u oblasti bezbednosti saobraćaja

ORGANIZACIJA DRUŠTVENOG MEHANIZAM U OBLASTI BEZBEDNOST SAOBRAĆAJA

Organizacija društvenog mehanizma je njegova druga značajna komponenta i ona podraumeva **podelu posla, nadležnosti, ovlašćenja i odgovornosti.**

**III. NIVO
ORGANIZOVANJA**
Institucije na području
grada, opštine

- Operativno sprovođenje institucionalizovanih i neinstitutionalizovanih mera
- Praćenje stanja na svom području
- Iniciranje i vođenje akcija radi rešavanja konkretnih problema

**IV. NIVO
ORGANIZOVANJA**
Transportna i
druga preduzeća

- Organizacija saobraćaja u preduzeću
- Aktivnosti u vezi sa svojim vozačima
- Aktivnosti u vezi sa svojim vozilima

**V. NIVO
ORGANIZOVANJA**
Prirodni pomagači i
partneri

- Uključivanje u aktivnosti bezbednosti saobraćaja u skladu sa svojim interesima, mogućnostima i osnovnom funkcijom

FUNKCIONISANJE DRUŠTVENOG MEHANIZAM U OBLASTI BEZBEDNOST SAOBRAĆAJA

Funkcionisanje društvenog mehanizma je njegova važna i ona je pre svega uslovljena strukturom i organizacijom samog mehanizma.

◆ Načina raspodele nadležnosti (podele posla) između nivoa organizovanja i institucija
◆ Vertikalnih veza i odnosa: ⇒ između raznih nivoa organizovanja; ⇒ između institucija na raznim nivoima organizovanja koje sprovode istu meru; ⇒ između institucija u sistemu; ⇒ između institucija u sistemu i okruženja;
◆ Horizontalnih veza i odnosa: ⇒ između institucija na istom nivou organizovanja; ⇒ između institucija u sistemu i okruženja;
◆ Kadrovske i tehničke osposobljenosti institucija
◆ Metodike i taktike rada na sprečavanju saobraćajnih nezgoda
◆ Kvaliteta odluka na svim hijerarhijskim nivoima
◆ Izbora, strukture i broja mera društvene intervencije koje se sprovode
◆ Izbalansiranosti između jačine izvora opasnosti i kontraakcija radi njihovog eliminisanja
◆ Harmonizacije rada, saradnje, koordinacije i integracije napora
◆ Sistema odgovornosti: ⇒ jasno razgraničena područja odgovornosti ⇒ institucija za stanje bezbednosti saobraćaja ⇒ korisnika puta za ponašanje
◆ Dodirnih zona (i efekata u njima) između mera i aktivnosti institucija
◆ Vremena koje protekne od nastanka pojave do njenog registrovanja na odgovarajućem nivou i preduzimanja kontraakcija
◆ Odnosa institucija prema svojim obavezama u oblasti bezbednosti saobraćaja
◆ Mesta bezbednosti saobraćaja među opštepriznatim potrebama društva i dr.

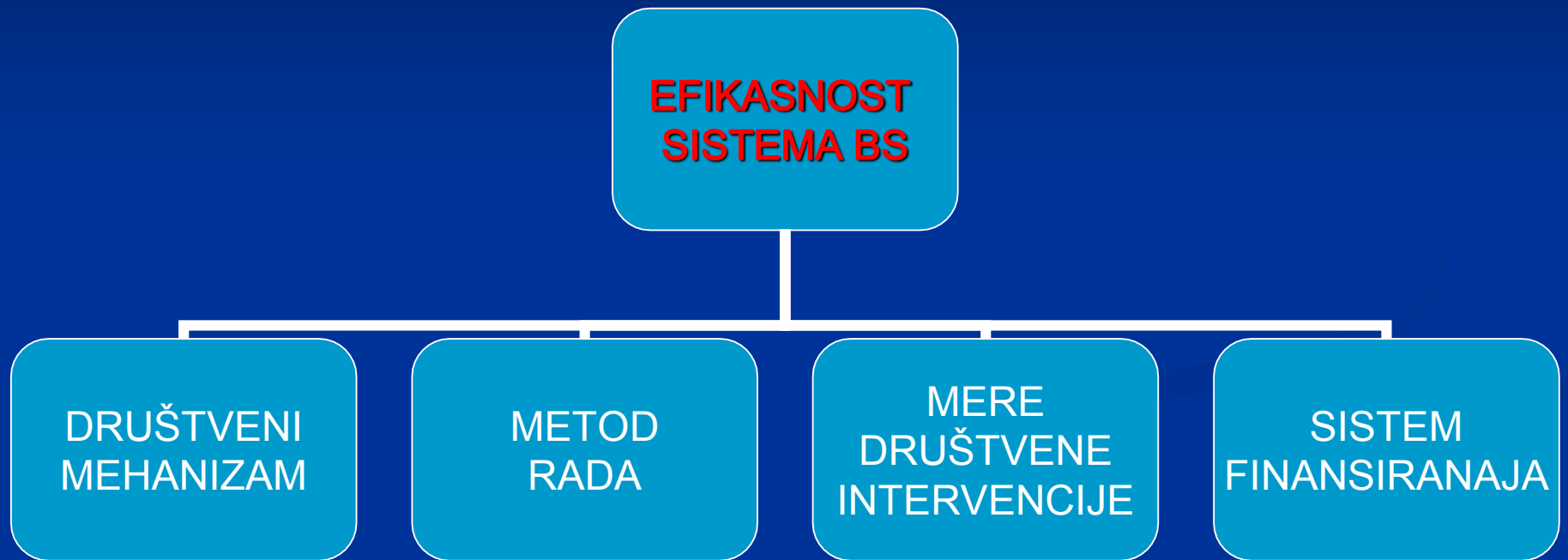
Slika 4.5. Osnovni elementi od kojih zavisi funkcionisanje društvenog mehanizma u oblasti bezbednosti saobraćaja

Osnov za funkcionisanje društvenog mehanizma jeste **posedovanje kvalitetne informacione osnove**, odnosno podataka o svim elementima koji dovode do negativnih pojava u saobraćaju a posebno informacije koje se odnose na:

- Učesnike u saobraćaju,
- Saobraćajne nezgode i ostale negativne pojave u saobraćaju,
- Posledice SN,
- Puteve i opremu,
- Vozila,
- Obim i strukturu saobraćaja
- Klimatske uslove,
- Naučne i stručne informacije.

Takođe, veoma važan uslov za funkcionisanje društvenog mehanizma jeste **da se uspostavi kompatibilnost između podataka**, koji se nalaze u različitim bazama podataka kao i međusobna razmena i protok podataka.

SISTEM BEZBEDNOST SAOBRAĆAJA

METOD
RADA

```
graph LR; A[METOD RADA] --> B["- Praćenje pojava na putu (baza podataka)  
- Selekcija, obrada i analiza podataka  
- Identifikacija problema (uzroka i pojava oblika)  
- Projektovanje i klasifikacija mera  
- Planiranje i odlučivanje  
- Realizacija odabranih mera  
- Praćenje efekata"]; style A fill:#fff,stroke:#000; style B fill:#fff,stroke:#000;
```

- Praćenje pojava na putu (baza podataka)
- Selekcija, obrada i analiza podataka
- Identifikacija problema
(uzroka i pojava oblika)
- Projektovanje i klasifikacija mera
- Planiranje i odlučivanje
- Realizacija odabranih mera
- Praćenje efekata

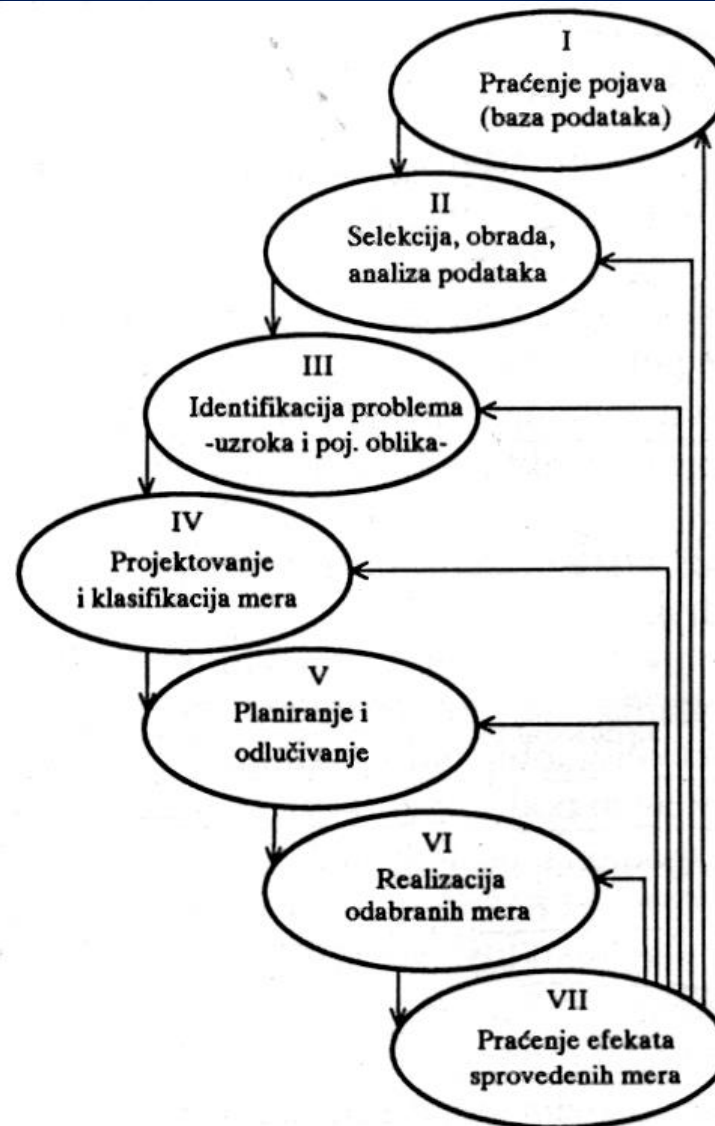
**MERE
DRUŠTVENE
INTERVENCIJE**

- Broj i struktura mera
(odnos preventivne-represivne)
- Sadržaj mera (aktivnosti) koje se preduzimaju
- Objekti (uzroci) prema kojima su mere usmerene
- Pokrivenost izvora opasnosti kontramerama
- Odnos između efekata mera i kapaciteta uzroka
(izvora opasnosti)
- Odnos između mera formalne i neformalne
socijalne kontrole
- Način - metod sprovođenja
- Izbor sredstava pomoću kojih se mere realizuju
- Način vođenja - rukovođenja akcijama
- Instruktaža - obučenosť i disciplina operative
koja mere sprovodi
- Harmonizacija rada u sprovođenju mera
- Dužina i intenzitet sprovođenja mera
- Pomoćne aktivnosti koje prate osnovne mere
- Pripreme javnosti i onih koje mere "pogađa"
- Vrednovanje uloge, učinka, efekata, dometa,
granica svake mere

**SISTEM
FINANSIRANJA**

- Izvori i obim sredstava (sistemska rešenja)
- Sredstva za preventivu
- Sredstva za infrastrukturu
- Sredstva za rad institucija
- Odnos između utrošenih sredstava i efekata

METODIKA I TAKTIKA SPREČAVANJA SAOBRAĆAJNIH NEZGODA

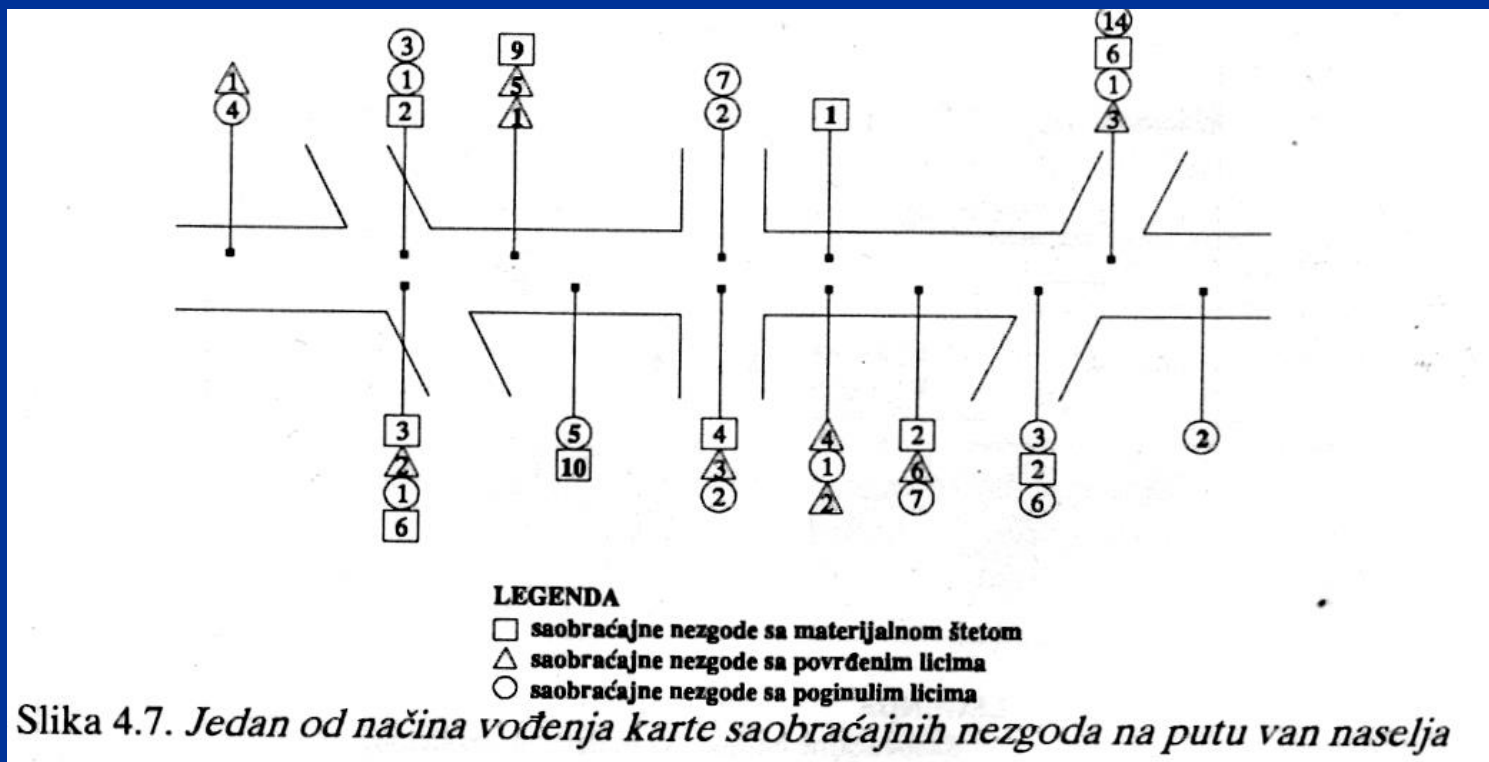

Slika 4.6. Osnovni metod rada na sprečavanju saobraćajnih nezgoda

PRAĆENJE POJAVA (PROBLEMATIKE) NA PUTU

Put je osnovno mesto na kom se dešavaju sve negativne pojave u saobraćaju. Pratiti i evidentirati ono što se dešava na putu je osnovni preduslov za adekvatno reagovanje društva na te negativne pojave u saobraćaju. Praćenje pojava na putu podrazumeva evidentiranje i analizu baze podataka o svim faktorima koji utiču na BS.

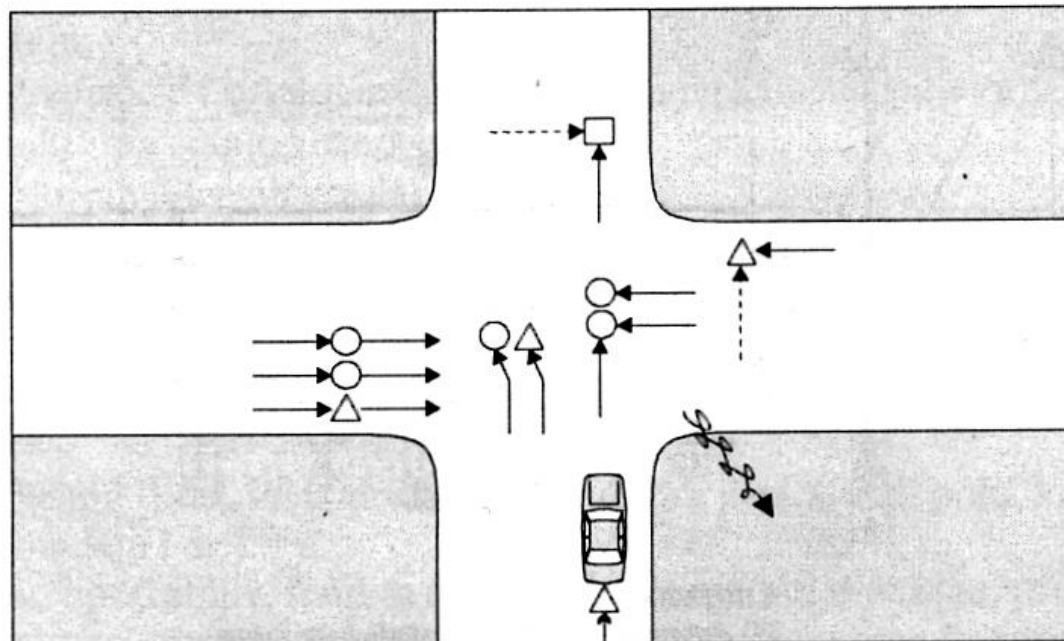
Karte saobraćajnih nezgoda

Digitalne karte saobraćajnih nezgoda

Mikro lokacije saobraćajnih nezgoda

LEGENDA

- Saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom
- △ Saobraćajne nezgode sa povrđenim licima
- Saobraćajne nezgode sa poginulim licima
- ▣ Zaustavljeno vozilo
- Sletanje sa prevrtanjem
- Smer kretanja vozila
- Smer kretanja pešaka

Slika 4.8. Dijagram sukoba na raskrsnici

MERE DRUŠTVENE INTERVENCIJE U OBLASTI BEZBEDNOSTI SAOBRAĆAJA

MERE
OPŠTE
PODRŠKE

- Propisi - regulativa
- Organizacija sistema bezb. saob.
- Informacioni sistem -baza podataka
- Proučavanje bezbed. saobraćaja
- Menadžment u bezbed. saobraćaja
- Odgovornost za stanje (definisana)
- Sistem osiguranja vozila

**PREVENTIVNE
I ZAŠTITNE
MERE**

```
graph TD; A[PREVENTIVNE I ZAŠTITNE MERE] --> B[MERE PREMA LJUDSKOM FAKTORU]; A --> C[MERE PREMA INFRASTRUKTURI]; A --> D[MERE PREMA VOZILIMA];
```

MERE PREMA
LJUDSKOM
FAKTORU

MERE PREMA
INFRASTRUKTURI

MERE PREMA
VOZILIMA

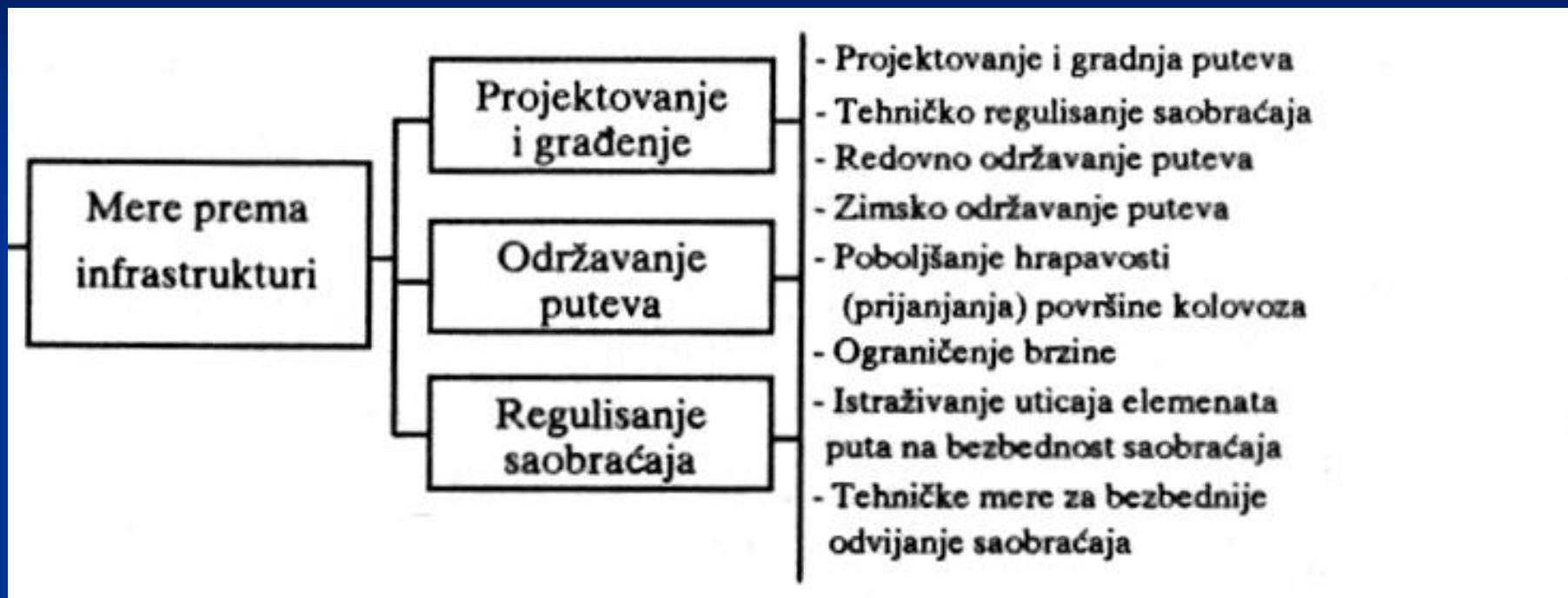
Mere prema ljudskom faktoru

Unapređenje znanja

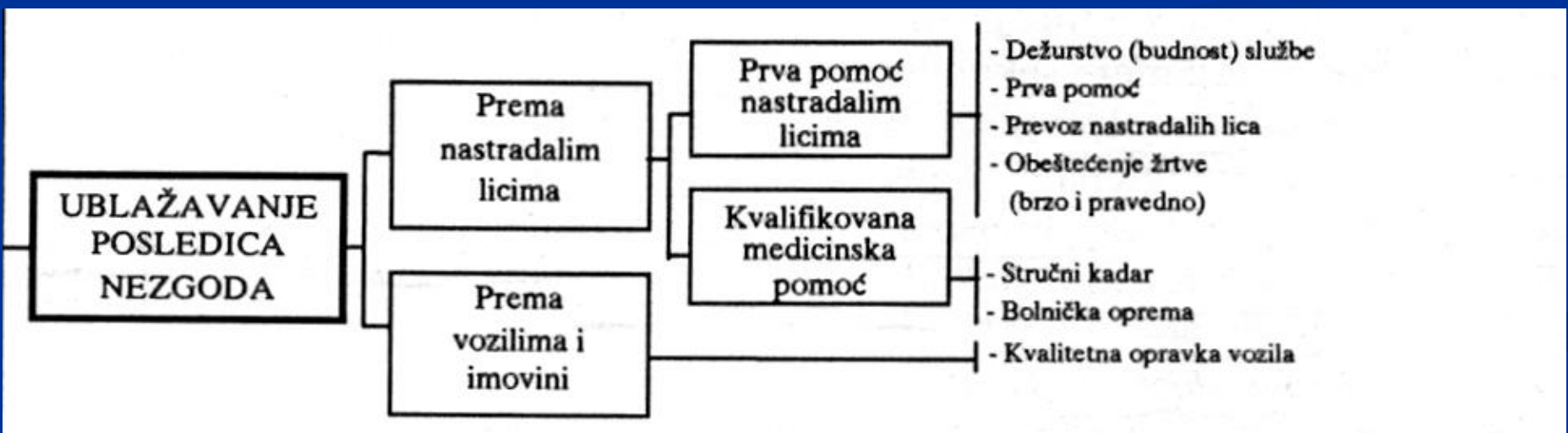
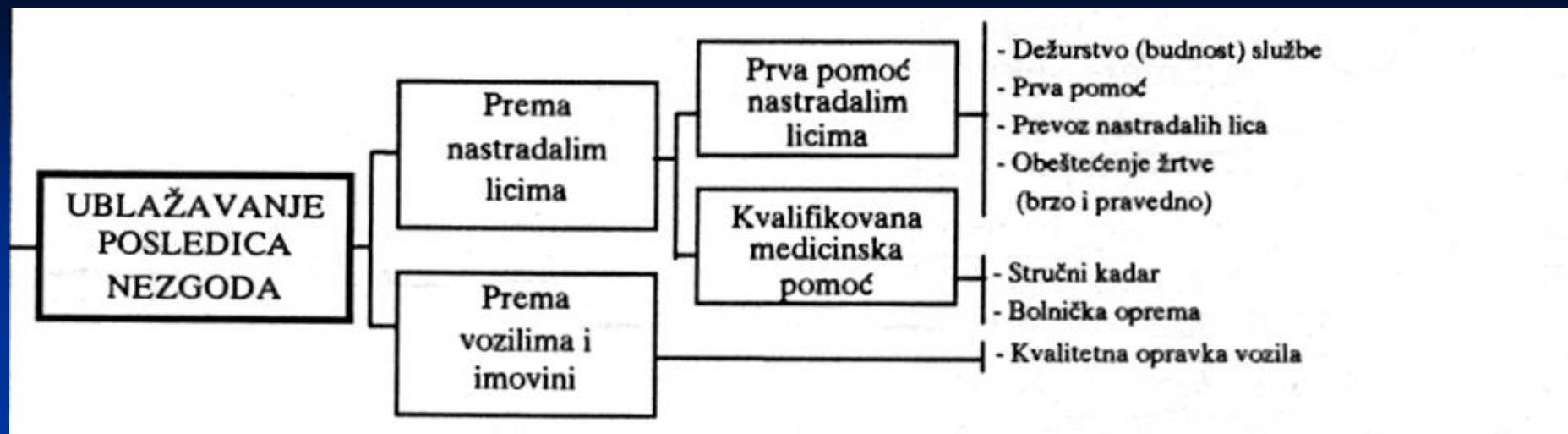
Unapređenje veštine vozača

Unapređenje ponašanja

- Obrazovanje eksperata za bezbednost saobraćaja
- Priprema stanovništva za saobraćaj
- Obuka vozača
- Dopunsko obrazovanje vozača
- Informisanje javnosti
- Menjanje ponašanja učesnika u saobraćaju
- Mere protiv pijanstva
- Selekcija vozača (vozački ispit, lekarski pregledi)
- Stimulisanje ispravnog ponašanja (nagrade, etička priznanja i dr.)
- Unutrašnja kontrola u trans. pred.
- Efikasno korišćenje zaposlenih u oblasti bezbednosti saobraćaja

EFEKTI MERA DRUŠTVENE INTERVENCIJE

Predloženim merama postižu se veći ili manji efekti i to prvenstveno zavisi od **sadržaja mere, načina sprovođenja, dužine i inteziteta sprovođenja**. Generalno posmatrano najveći efekat daju mere koje harmonično smanjuju objektivni i subjektivni rizik.

Elementi od kojih zavise efekti mera društvene intervencije

- Broja i strukture mera,
- Odnosa preventivnih i represivnih mera,
- Sadržaja mere,
- Načina – metoda sprovođenja mere,
- Osposobljenosti i ponašanja onih koji sprovode mere,
- Obučenosti i discipline nosioca mera,
- Odnosa i komunikacije između onih koji sprovode mere,
- Otpornosti objekta na koji su usmerene,
- Načina rukovođenja kompletnom akcijom,
- Dužine i inteziteta primene mera i
- Praćenja efekata i korigovanje sadržaja i načina primene.

VRSTE EFEKTA MERA

- Dobri koji traju dugo
- Početni efekti su dobri, ali se vremenom gube,
- Smanjanje više vrsta nezgoda,
- Smanjanje jedne vrste nezgoda,
- Smanjanje jedne vrste nezgoda i povećanje druge,
- Peusmeravanje rizika,
- Izazivanje kompezacionih ponašanja koji umanjuju druge efekte,
- Nikakvi,
- Suprotni.

NEOPHODNE PRIPREME ZA SPROVODJENJE MERA

- Opšta priprema javnosti,
- Obaveštenje i kvalitetna priprema subjekata na koje se mere odnose,
- Obuku operative koja će sprovoditi mere i
- Obezbediti publicitet za praćenje efekata.

NAJZNAČAJNIJE MERE DRUŠTVENE INTERVENCIJE

1. NORMIRANJE
2. PRIPREMA LJUDI ZA UČEŠĆE U SAOBRAĆAJU (Porodica – Autoškola)
3. PROMENE PONAŠANJA UČESNIKA U SAOBRAĆAJU (Čovek – vozilo – put)
4. SELEKCIJA UČESNIKA U SAOBRAĆAJU (zdravstveni pregled, vozacki ispiti)
5. INFORMISANJE UČESNIKA U SAOBRAĆAJU
6. KONTROLA I REGILISANJE SAOBRAĆAJA
7. UNUTRAŠNJA KONTROLA
8. REPRESIJA
9. ODRŽAVANJE PUTEVA
10. TEHNIČKO REGILISANJE SAOBRAĆAJA
11. TEHNIČKI PREGLED MOTORNIH VOZILA
12. ODRŽAVANJE VOZILA
13. SISTEM OSIGURANJA VOZILA
14. UBLAŽAVANJE POSLEDICA SN
15. UKLJUČIVANJE NAUKE U SPREČAVANJU SN.